

М Н Е Н И Е

за дисертационния труд на доц.д-р ДИНА МАНЧЕВА

"Европейската символистична драма от Запад на Изток"

Ще започна с онова, което изтъкнах и в началото на рецензията си по професурата на доц.д-р Стоян Атанасов. Чест е за Катедрата по френска филология към ФКНФ, че е дала поприще на учени и преподаватели като Ст.Атанасов и Дина Манчева. Днес те са в челото, на условно казано, българската франкофония, литературоведи и преподаватели не само с българско, но и с международно признание. В професионално отношение техният път е обаче доста различен. Основните изследователски интереси на доц.Ст.Атанасов са из областта предимно на старата френска литература, докато доц.Д.Манчева е ориентирана повече към литературата от XIX-XXв., където са и нейните най-големи сполуки.

Запознах се с доц.Дина Манчева преди около четвърт столетие във връзка с първата ѝ докторска дисертация, посветена на френския антитеатър, на която бях рецензент. Още оттогава съм убеден в сериозния ѝ изследователски капацитет, изявен в убедителна творческа реализация. Поводът за днешното ни събиране е защитата на новия дисертационен труд на доц.Манчева за придобиване на научната степен "доктор на науките". Темата на труда ѝ е, ще напомня още веднъж! "Европейската символистична драма от Запад на Изток".

Още заглавието свидетелствува за амбицията на изследователката да насочи научната колегия, а - надявам се - и бъдещите си читатели, към неизследван проблем. Символизмът е сред най-интересните явления в европейския модернизъм от края на XIXв. и началото на XXв. На Запад е изучаван още при появата си, но съдбата му в българското литературознание е сложна поради различни причини. Няма да обсъждаме този факт, ще се задоволим да отбележим, че през

последните десетилетия българската символика вече има впечатляващи постижения, отредили точното място и характеристика на родния символизъм в системата на нашата литература.

Трудът на доц. Дина Манчева се вписва успешно в парадигмата на българската символика и същевременно е нов, съществен принос с успехите си в типологическия и сравнително-литературния анализ. Тук е мястото да отбележим, че когато се говори за символика, обикновено имат предвид лириката на поетите символисти, тъй като най-впечатляващите завоевания на литературното направление са тъкмо в този литературен род. Съществува обаче и символическа драма, както и свързаният с нея символически театър. Дина Манчева се е насочила към проблемния анализ на символическата драма, а както подсказва сполучливото заглавие на труда, изследването ѝ има сравнително типологически характер. Ако все пак разтълкуваме синтагмата "от Запад на Изток", ще трябва да допълним, че изследователското ядро на работата ѝ е съсредоточено върху драматургията на неколцина видни символисти. Метерлинк, Блок, Виспянски и Пондмитров са представители на различен тип етнокултури - френскоезична, руска, полска и българска, обединени в случая от обща принадлежност към духа, естетиката и поетиката на европейския символизъм. Доколкото ми е известно, подобно сравнително изследване не е правено не само в българската, но и във френската, а и в европейската символика. Така че, ако оценяваме разглеждания труд от гледище на сложност и комплексност на проблематиката, по моя преценка той заслужава изключително висока оценка.

Авторката основателно се е ограничила до драматургичните текстове, като е избягвала такъв специфичен проблем, какъвто са конкретните сценични реализации. При все това тя ясно постулира в първата и според мене по-значителна част от труда си, че за целта на сравнителния литературен анализ, центриран около четиримата видни символисти, тя го е положила върху "два типа взаимо-

отношения - т е к с т у а л н и /реалност/трансценденталност/и
р е ц е п т и в н и /сцена-зала/." /Автореферат, с.3/Цел на този
сравнителен анализ е да открие както типологическите сходства меж-
ду изследваните автори, така и специфичните им различия, предопреде-
лени както от индивидуалния им талант, така и от особеностите на
съответната национална школа на символизма.

Спорен въпрос е доколко типологическият анализ тряб-
ва да бъде обвързан и от биографичния вектор, като остава дискуси-
онно дали мястото на Блок в труда трябва да бъде преди Виспянски.
Моето лично мнение е, че Виспянски, който е с десетина години по-
възрастен от Александър Блок, би трябвало да предшества руския
символист, но Д.Манчева застъпва друго становище, което е нейно пра-
во. Тук бих добавил, че при тригодишното си пребиваване в Париж мла-
дият Виспянски е имал шанса да се запознае и лично с корифея на
символистичната драма Морис Метерлинк. Висока похвала заслужава
поставянето на българския символист Емануил Попдимитров в съпос-
тавителна позиция с големи имена на европейския модернизъм, какви-
то са не само Метерлинк, но също така Блок и Виспянски.

Втората част на труда оригинално и убедително над-
строява сравнителния анализ от първата част. В нея е проследено
онова, което доц. Д. Манчева назовава "пренаписването на универсал-
ни сюжети", а именно фолклорни мотиви, както и сюжети, заети от ели-
ската митология, такава и от Библията. Изследвайки този изключител-
но сложен, но същевременно и интригуващ проблем, авторката смело
разширява анализационния корпус, като се спира и на драми, създаде-
ни от френско-славянски символисти през разглеждания пе-
риод от края на XIX в. и началото на XX в. По такъв начин обект на
нейното изследване са четири национални литератури, а като приба-
вим и българската - пет /френска, белгийска, руска, полска и българ-
ска/. Манчева се е задоволила да отбележи, че в изследователския
й корпус фигурират пиеси от 44 автори, като общият брой на раз-

глежданите творби е 123.А доколкото все още сме на статистическа вълна,нека прибавим още една впечатляваща цифра:броят на цитираните и използвани източници е почти двеста,по-точно казано - 188. Накрая ще добавя,че трудът е написан на перфектен френски,което едва ли би трябвало да ни учудва,но все пак е съществен факт,защото,както разбрах от разговор с Дина,трудът ѝ ще бъде публикуван във френско издателство за академически изследвания.

Като се присъединявам към високата оценка на рецензентите и заявявам положителния си вот за присъждане на научната степен "доктор на науките" на доц.Дина Манчева,ще си позволя да ѝ отпраща и една препоръка.Радостно е,че трудът ѝ ще бъде публикуван във Франция,но мисля,че е добре негов вариант,макар и съкратен,да излезне и на български,за да бъде по-ефективен в ареала на родната символика.Авторефератът на работата,написан на български,е добра основа за подобно бъдещо издание.

София,24 август 2011 Проф.д-р СИМЕОН ХАДЖИКОСЕВ

